

Sygn. akt **III AUa 896/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2021 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **Starostwa Powiatowego w Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale : N. C., M. D., B. D., J. D., W. C., M. C., B. C.

o składki

na skutek apelacji Starostwa Powiatowego w Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 10 czerwca 2019 r. sygn. akt IV U 452/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez N. C. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

kwietniu 2016r. w kwocie 1030 zł

kwietniu 2017r. w kwocie 1040 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez B. C. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

czerwcu 2015r. w kwocie 1030 zł

czerwcu 2016r. w kwocie 1030 zł

czerwcu 2017r. w kwocie 1030 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

3. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez M. C. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

lipcu 2015r. w kwocie 1030 zł

maju 2016r. w kwocie 1030 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

4. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez W. C. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

maju 2015r. w kwocie 1030 zł

maju 2016r. w kwocie 1050 zł

maju 2017r. w kwocie 1050 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

5. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez J. D. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

maju 2015r. w kwocie 1030 zł

czerwcu 2016r. w kwocie 1030 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

6. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję z 13.12.2018r. nr (...) i stwierdza, że przychód uzyskany przez M. D. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś. w związku z dofinansowaniem kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w miesiącu:

czerwcu 2015r. w kwocie 1030 zł

lipcu 2016r. w kwocie 1030 zł

czerwcu 2017r. w kwocie 1030 zł

nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypoczynkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

7. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i nie obciąża Starostwa Powiatowego w Ś. kosztami procesu,

8. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz Starostwa Powiatowego w Ś. kwotę 1620 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez N. C. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez B. C. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez M. C. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez W. C. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez J. D. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z 13.12.2018 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez M. D. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Jako podstawę prawną decyzji organ rentowy wskazał art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 9 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W uzasadnieniu powołano się dodatkowo na przepisy art. 8 ust. 1-2 ustawy z 04.03.1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Zdaniem organu rentowego, sposób określenia progów dochodowych i wysokości świadczeń wymienionych w decyzji sprawił, że świadczenia zostały wypłacone niezgodnie z tą ustawą, a tym samym nie mogą być uznane za świadczenia określone w ustawie i nie mogą zostać wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w myśl § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Wobec powyższego, świadczenia te stanowią przychód ze stosunku pracy, a co za tym idzie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Odwolania od ww. decyzji złożył płatnik składek – Starostwo Powiatowe w Ś., wniósł o zmianę ww. decyzji w całości poprzez stwierdzenie, że wypłacone na rzecz ww. ubezpieczonych świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w latach

2015, 2016 i 2017 nie stanowią przychodu uzyskanego przez ww. ubezpieczonych z tytułu zatrudnienia. Odwołujący wniósł ponadto o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na podstawie art. 219 k.p.c. sprawy ze wszystkich tych odwołań połączono celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Postanowieniem z dnia 27.05.2019 r. (k. 42) sprawę z odwołania dotyczącego ubezpieczonej B. D. wyłączono do odrębnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 10.06.2019 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w sprawie o sygn. IV U 452/19 oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołującego Starostwa Powiatowego w Ś. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 1080 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Płatnik składek – Starostwo Powiatowe w Ś. w latach 2015-2017 wypłacał swoim pracownikom, w tym ubezpieczonym N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. świadczenia finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na wypoczynek urlopowy organizowany przez pracownika we własnym zakresie. Zarządzeniem nr (...) z 25.03.2013 r. Starosta (...) wprowadził regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych Starostwa Powiatowego w Ś..

W regulaminie postanowiono, że środki funduszu przeznacza się na dofinansowanie kosztów uczestnictwa osób uprawnionych do korzystania z funduszu w różnych rodzajach i formach działalności socjalnej organizowanej przez zakład pracy, a zwłaszcza na wypoczynek urlopowy organizowany przez pracownika we własnym zakresie na podstawie planu urlopu na dany rok kalendarzowy (§ 5 ust. 1 pkt 1).

Kolejność przyznawania świadczeń z funduszu i ich wysokość uzależnia się od życiowej, rodzinnej i materialnej sytuacji osoby uprawnionej (§ 7 ust. 3).

Osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia socjalnego dofinansowanego ze środków funduszu przedkłada wyznaczonym przez pracodawcę członkom komisji ds. zakładowego funduszu świadczeń socjalnych następujące dokumenty (§ 8 ust. 1):

- 1) oświadczenie o wysokości dochodu netto uzyskiwanego przez wszystkich członków rodziny wymienionych w § 6 regulaminu prowadzących wspólne gospodarstwo domowe (bez ujmowania w nich zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych) do 15 marca każdego roku kalendarzowego za rok poprzedni wypełniony wg wzoru stanowiącego załącznik do regulaminu;
- 2) wniosek o przyznanie świadczenia, wypełniony wg wzoru stanowiącego załącznik do regulaminu

Podstawę wyliczenia wysokości świadczenia socjalnego przyznawanego osobom uprawnionym do korzystania z funduszu stanowi średni miesięczny dochód netto za rok poprzedzający, przypadający na 1 członka w rodzinie uprawnionego (§ 9 ust. 1).

Osoby uprawnione wymienione w § 6 ust. 1 pkt 1 i 2, a korzystające z wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, mogą korzystać z dofinansowania ze środków funduszu raz na rok. Podstawą wypłaty dofinansowania jest złożenie zatwierdzonego wniosku urlopowego obejmującego co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych (§ 10 ust. 1).

Oświadczenie o liczbie aktualnie zamieszkujących z pracownikiem osób i dochodzie miesięcznym netto zawierało trzy progi dochodowe: do 1 200 zł (próg I), od 1 200 do 1 500 zł (próg II) i powyżej 1 500 zł (próg III). Osobne oświadczenie wskazywało na to, w jakim progu dochodowym mieści się łączny dochód netto w gospodarstwie dochodowym pracownika za rok poprzedni.

Od 10.02.2017 r. wprowadzono jedno oświadczenie obejmujące dane dotyczące liczby osób prowadzących z pracownikiem gospodarstwo domowe i w jakim progu dochodowym mieści się łączny dochód netto w gospodarstwie dochodowym pracownika za rok poprzedni.

Zarządzeniem nr (...)z 19.03.2015 r., Starosta (...) wprowadził wysokość świadczenia urlopowego w zależności od progów:

- I próg – 1 050,00 zł;
- II próg – 1 040,00 zł;
- III próg – 1 030,00 zł.

Zarządzenie weszło w życie z dniem podjęcia.

Od 10.02.2017 r. obowiązywały takie same kwoty świadczenia.

Progi dochodowe obowiązują od 12.01.2009 r. Zostały ustalone na podstawie oświadczeń pracowników o dochodach netto na członka rodziny z 2008 r. Zgodnie z instrukcją archiwalną i jednolitym rzeczowym wykazem akt, dokumenty te posiadały kategorię B5 i zostały zniszczone.

Spośród 73 pracowników, którzy otrzymali w 2015 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1 050,00 zł otrzymało 7 osób, w wysokości 1 040,00 zł – 14 osób, 1 030,00 zł – 52 osoby.

Spośród 73 pracowników, którzy otrzymali w 2016 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1 050,00 zł otrzymało 14 osób, w wysokości 1 040,00 zł – 9 osób, 1 030,00 zł – 48 osób.

Spośród 76 pracowników, którzy otrzymali w 2017 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1 050,00 zł otrzymało 13 osób, w wysokości 1 040,00 zł – 13 osób, 1 030,00 zł – 50 osób.

W zestawieniu siedmiu pracowników przykładowo wskazanych przez płatnika, uwzględniającym faktyczne dochody netto uzyskiwane przez wszystkich członków rodziny, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, w latach 2014-2016: osoba, której dochód na osobę w rodzinie za 2014 r. wyniósł 937,94 zł, otrzymała w 2015 r. świadczenie w kwocie 1 050,00 zł, a osoba, której dochód na osobę w rodzinie za 2014 r. wyniósł 4 168,93 zł, otrzymała w 2015 r. świadczenie w kwocie 1 030,00 zł. Osoba, której dochód na osobę w rodzinie w 2015 r. wyniósł 1 053,34 zł, otrzymała w 2016 r. świadczenie w kwocie 1 050,00 zł, a osoba, której dochód na osobę w rodzinie wyniósł 5 606,77 zł, otrzymała w 2016 r. świadczenie w kwocie 1 030,00 zł. Osoba, której dochód na osobę w rodzinie w 2016 r. wyniósł 1 143,50 zł, otrzymała w 2017 r. świadczenie w kwocie 1 050,00 zł, a osoba, której dochód za osobę w rodzinie wyniósł 6 397,82 zł, otrzymała w 2017 r. świadczenie w kwocie 1 030,00 zł.

Z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zainteresowane uzyskały przychód w następujących miesiącach i wysokości:

- N. C.: za 04.2016 r. – 1 030 zł, za 04.2017 r. – 1 040 zł
- B. C.: za 06.2015 r., 06.2016 r. i 06.2017 r. – po 1 030,00 zł;
- M. C.: za 07.2015 r. i 05.2016 r. – po 1 030,00 zł;
- W. C.: za 05.2015 r. – 1 030 zł, za 05.2016 r. i 05.2017 r. – po 1 050,00 zł;
- J. D.: za 05.2015 r., 06.2016 r. – po 1 030,00 zł;

- M. D.: za 06.2015 r., 07.2016 r. i 06.2017 r. – po 1 030,00 zł.

Świadczenia były zainteresowanym wypłacane na podstawie złożonych wniosków i oświadczeń stanowiących załączniki do regulaminu, według zasad opisanych w tym regulaminie.

Płatnik składek nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne powyższych przychodów uzyskanych przez zainteresowanych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie płatnika składek jest niezasadne.

Sąd Okręgowy stwierdził, że spór pomiędzy stronami sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy kwoty świadczeń wypłacone ubezpieczonym: N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez płatnika składek stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Następnie Sąd Okręgowy zacytował art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Mając na uwadze zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że trafna jest ocena organu rentowego, iż przychód osiągnięty z tytułu tych świadczeń, nie podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Sąd I instancji wskazał w szczególności, że jakkolwiek stosowany regulaminowy tryb przyznawania świadczeń nie może budzić zastrzeżeń co do prawidłowości z punktu widzenia celu ich wpłaty, podobnie jak same kryteria ich różnicowania (wprowadzono trzy progi dochodowe, do 1 200 zł, od 1 200 zł do 1 500 zł i powyżej 1 500 zł, a pracownicy składali oświadczenia o stanie rodzinnym w gospodarstwie domowym), to jednak nie można uznać, że świadczenia te w rzeczywistości realizowały cel socjalny. Faktycznie bowiem nie doszło do realnego ich zróżnicowania co do wysokości, co w konsekwencji powodowało, że świadczenia były przyznawane w niemal identycznej wysokości, niezależnie od sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej poszczególnych pracowników.

Świadczenia, wynoszące 1030 zł, 1040 zł lub 1050 zł, różniły się co do wysokości jedynie kwotą 10 zł, co daje różnicę 20 zł między progiem dochodowym najwyższym a najniższym. Jest to różnica pozorna, wynosząca jedynie 0,97 % kwoty najniższego świadczenia. Można więc uznać, że były to świadczenia praktycznie tożsame. Znikome różnice tylko pozorują ich rozróżnienie na podstawie kryteriów przewidzianych w ustawie, powtórzonych w regulaminie obowiązującym u płatnika.

Skoro więc zróżnicowanie wysokości świadczeń było pozorne, a świadczenia należy zakwalifikować jako jednego rodzaju, o praktycznie jednakowej wysokości, to świadczenia te nie realizowały celu socjalnego. Nie były one rzeczywiście uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika, ani nie prowadziły do zniwelowania różnic w sytuacji ekonomicznej poszczególnych pracowników.

Reasumując – Sąd I instancji stwierdził, że odwołujący przyznał ubezpieczonym: N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. świadczenie socjalne niezgodnie z regulacjami art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, w związku z czym nie może skorzystać z uprzywilejowania przyznanego tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Z tych względów, należało uwzględnić w podstawie wymiaru składek przychody ubezpieczonej uzyskane z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołującego na rzecz organu ubezpieczeń społecznych kwotę 1080 zł (6 x 180 zł) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu I instancji złożył odwołujący – Starostwo Powiatowe w Ś., zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

przepisów prawa materialnego, w szczególności:

- art. 8 ust. 1 ustawy z 04.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, że odwołujący się naruszył zasadę przyznawania świadczeń socjalnych z funduszu bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu,

- art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że odwołujący mimo, iż regulaminowo realizował tryb przyznawania świadczeń, to w rzeczywistości nie realizował celu socjalnego,

przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez rażące przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez brak wszechstronnego rozpatrzenia sprawy, dokonanie ustaleń z pominięciem szeregu ważkich okoliczności, jednostronną ocenę świadczeń składanych przez pracowników, przyjęciem, że „cel socjalny” zachodzi wyłącznie przy wysokim zróżnicowaniu kwoty wypłacanego świadczenia, mimo braku poparcia takiej tezy w żądanym przepisie prawa, ani w regulaminie funduszu obowiązującym u pracodawcy, zbyt daleko idące interpretacje definicji „celu socjalnego” i co za tym idzie, uznanie różnicy w kwotach wypłacanych świadczeń za zbyt małą, choć nie jest to poparte żadnym przepisem prawa, ponieważ ustawodawca nie zakreśla widełek tej różnicy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty odwołujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego w całości wyroku i orzeczenie, że wypłacone na rzecz pracownika świadczenia wypłacane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowią przychodu uzyskanego przez pracownika z tytułu zatrudnienia;

ewentualnie o

- uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

Nadto wniósł o zasądzenie od organu ubezpieczeń społecznych na rzecz odwołującego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie apelacji odwołującego oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego okazała się zasadna.

Na wstępie wymaga wyjaśnienia, że apelacja w swej treści nie zawierała wniosku o przeprowadzenie rozprawy, a jednocześnie zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie było potrzeby przeprowadzenia rozprawy, ponieważ rozstrzygnięcie uzależnione było od rozstrzygnięcia problemu prawnego, co skutkowało wydaniem wyroku na posiedzeniu niejawnym - zgodnie z art. 15zss³ ust. 1 ustawy z 02.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.). Należy przy tym wskazać, że żadna ze stron nie złożyła wniosku o przeprowadzenie rozprawy, pomimo zawiadomienia o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne i pouczenia o skutkach niezłożenia takiego wniosku.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji choć prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, to ze zgromadzonego materiału dowodowego wysnuł niewłaściwe wnioski. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy zbyt dużą wagę przywiązał do różnicy w wypłaconych ubezpieczonym przez płatnika składkach świadczeniach.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy kwoty świadczenia z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie, wypłaconych ubezpieczonym: N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez płatnika, stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne.

Oceniając ponownie materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i dokonując jego subsumcji do przepisów prawa, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne wydanie wyroku reformatoryjnego. Przy niespornej podstawie faktycznej Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny prawnej dokonanej przez Sąd Okręgowy w zakresie, w jakim Sąd ten przyjął, że odwołujący Starostwo Powiatowe w Ś. przyznając ubezpieczonym (N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D.) świadczenie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, nie kierował się kryteriami, o jakich mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z 04.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sąd Odwoławczy uznał, że świadczenie wypłacone N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. nie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych.

Zgodnie z treścią wskazanego art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Podkreślenia wymaga, że ustawa nie nakazuje pracodawcy formułowania określonych kryteriów, nie formułuje też procedury dysponowania środkami funduszu, pozostawiając te kwestie dobrowolnej decyzji pracodawcy. Stawia jedynie wymóg uzależniania świadczeń z funduszu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej oraz wymóg określenia zasad i warunków korzystania ze środków funduszu. Ustawa o ZFŚS, wyklucza tworzenie zasad podziału funduszu w sprzeczności z art. 8 ust. 1 - jest to przepis bezwzględnie obowiązujący.

W związku z powyższym zasadne jest stwierdzenie, że z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS.

Zgodnie z ww. przepisem działalność socjalna pracodawcy może przejawiać się jako usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Odwołujący wypłacił ubezpieczonym (N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D.) świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w miesiącach i kwotach podanych w zaskarżonych decyzjach z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie. Nie było pomiędzy stronami sporu co do treści postanowień obowiązującego u płatnika regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz sposobu ich realizacji, tj. trybu przyznawania świadczeń, analizowanych przez komisję kryteriów i oświadczeń składanych przez pracowników. Fakty co do tych okoliczności wynikają z dokumentacji zgromadzonej w aktach organu rentowego, której autentyczność nie została zakwestionowana przez żadną ze stron.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, organ rentowy po to, by zakwestionować charakter prawny świadczeń realizowanych przez pracodawcę z ZFŚS, musi każdorazowo wykazać, że w istocie nie były to świadczenia socjalne, ponieważ nie realizowały celu socjalnego, ale stanowiły ukrytą formę przychodu. Organ rentowy nie może w tym zakresie działać dowolnie i odwoływać się do niezdefiniowanych ustawowo kryteriów posiadających jedynie formalny walor. Istotny jest bowiem nie formalny cel socjalny, lecz rzeczywisty. Można bowiem wyobrazić sobie sytuację, że realizowane świadczenie formalnie spełnia kryteria socjalne, bowiem jest obwarowane odpowiednią dokumentacją, lecz w istocie stanowi ukryty przychód. Orzecznictwo wypracowało klauzulę kryterium socjalnego, wywodząc ją z ustawy o ZFŚS,

która ma wskazywać organowi rentowemu, kiedy można ewentualnie dokonywać weryfikacji realizacji tych świadczeń, niemniej w każdym przypadku należy sprawę analizować indywidualnie z odwołaniem do realiów funkcjonowania płatnika.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie można wywieść wniosku, że świadczenie urlopowe wypłacone ubezpieczonym: N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. nie realizowało celu socjalnego i stanowiło ukrytą formę przychodu. Zakładowy fundusz miał w istocie źródło socjalne a płatnik przestrzegał procedury uruchamiania środków określonych w regulaminie ZFŚS. Stosowano kryteria związane z osobistą sytuacją pracowników, wynikające z jednej strony z tego, że po analizie corocznie składanych przez pracowników oświadczeń o sytuacji rodzinnej i majątkowej, przyjmowano przeciętne miesięczne wynagrodzenie, a z drugiej strony różnicowano przydział środków w zależności od progu dochodowego (I próg – 1050 zł, II próg 1040 zł, III próg 1030 zł).

W ocenie Sądu Apelacyjnego jest to wystarczające kryterium i mieści się w pojęciu ustawowego kryterium socjalnego. Jeżeli zatem pracodawca faktycznie spełnia przesłanki, wskazujące na to, że w ramach funkcjonowania zakładowego funduszu socjalnego realizowany był cel socjalny, nadto brano pod uwagę sytuację osobistą i majątkową pracownika oraz jednocześnie źródłem świadczeń były środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w takich okolicznościach nie można było uznać, że świadczenia były ukrytą formą przychodu. Jedynie w sytuacji wykazania pozorności realizacji świadczeń ze środków socjalnych, będących w istocie ukrytą formą przychodu, możliwe jest ich ewentualne przekwalifikowanie przez organ rentowy i uznanie, że stanowią one podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie zdołał wykazać takich okoliczności.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem odwołującego zaprezentowanym w apelacji, że w prawie polskim nie znajdziemy w żadnym przepisie prawa progów, wysokości różnicowania wypłaconych świadczeń z funduszy socjalnych. Starostwo Powiatowe wypłacając świadczenia z ZFŚS nie naruszyło przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Wypłacone świadczenia nie zostały również zanegowane przez żadnego z pracowników, którzy mieli poczucie prawidłowego zastosowania przepisów prawa jak i regulaminu. Zaznaczyć należy również, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych zawiera wyłącznie definicję „działalności socjalnej”. W przepisach prawa nie odnajdziemy żadnych zakreślonych przez pracodawcę progów, jaka miałyby to być różnica, czy 50 zł, czy może 500 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma wątpliwości, że dopełnione zostały wszystkie warunki uprawniające płatnika składek do wypłaty ubezpieczonym (N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D.) świadczenia socjalnego. Regulamin odwołującego Starostwa Powiatowego w Ś. wypełniał dyspozycję ustawy o świadczeniach z funduszu socjalnego. W regulaminie jednoznacznie stwierdzono, że dofinansowanie do czasów organizowanych we własnym zakresie przez pracownika samodzielnie może nastąpić z funduszu. Zaznaczyć należy również, że płatnik składek po konsultacji z pracownikami ustalał zasady ww. świadczeń. Z kolei ustalenie zasad jak najbardziej leży zarówno w gestii pracodawcy (jako płatnika składek) jak i pracowników. Jak ustalono w niniejszej sprawie pracownicy wypełniali oświadczenia o swoich dochodach i sytuacja finansowa pracowników była pracodawcy znana. Zatem wszystkie ww. warunki, które zostały spełnione pozwalają uznać, że to jest świadczenie przeznaczone na cel socjalny. Sąd Apelacyjny nie widzi podstaw, aby uznać inaczej (np. że była to swego rodzaju zakamuflowana forma wynagrodzenia). Podkreślić też należy, że sporne świadczenie wypłacone zostało z funduszu świadczeń socjalnych.

Reasumując Sąd Apelacyjny uznał apelację odwołującego – Starostwa Powiatowego w Ś. za uzasadnioną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje w ten sposób, że stwierdził, że przychód uzyskany przez N. C., B. C., M. C., W. C., J. D., M. D. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie (w latach oraz kwotach wskazanych w zaskarżonych decyzjach) nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne (pkt 1-6 wyroku).

Zmiana wyroku Sądu I instancji co do meritum spowodowała konieczność zmiany orzeczenia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego, wobec czego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt II i nie obciążył Starostwa Powiatowego w Ś. kosztami procesu (pkt 2 wyroku).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny zasądził od organu - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz odwołującego Starostwa Powiatowego w Ś. kwotę 1620 zł (tj. 30 zł x 6 ubezpieczonych - opłata od apelacji, 240 zł x 6 ubezpieczonych - koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 8 wyroku).

Marta Sawińska